

Sygn. akt I C 1573/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Agnieszka Hreczańska - Cholewa

Protokolant Krzysztof Musiał

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa syndyka masy upadłości (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W.

przeciwko K. L.

o wydanie i zapłatę I. oddała powództwo o wydanie; II. umarza postępowanie w zakresie kwoty 22 943,10 zł; III. zasądza od pozwanego K. L. na rzecz strony powodowej syndyka masy upadłości (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. kwotę 113616 zł 58 gr (sto trzynaście tysięcy sześćset szesnaście złotych pięćdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 27.01.2014 r. do dnia zapłaty; IV. dalej idące powództwo oddała; V. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 1 507,54 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; VI. nakazuje ściągnąć z zasądzanego na rzecz strony powodowej roszczenia kwotę 2 311,88 zł tytułem opłaty od pozwu, w części, w jakiej strona powodowa przegrała niniejszy proces; VII. nakazuje pozwanemu K. L. uiścić na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego we Wrocławiu) kwotę 5 660,12 zł tytułem opłaty od pozwu, w części, w jakiej przegrał niniejszy proces.

I C 1573/13

UZASADNIENIE

Strona powodowa syndyk masy upadłości (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej we W. wniósł o nakazanie pozwanemu K. L. wydania następujących ruchomości: zestawu komputerowego, regału magazynowego J., maszyny czyszczącej, dwóch wózków widłowych (...) i (...), samochodu marki M. (...), nr rej. (...) , M. (...) o nr rej. (...) oraz M. (...) , M. (...) o nr rej. (...) a także wszelkich dokumentów umożliwiających rozporządzenie samochodem marki M. (...) oraz P. (...).

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew (k. 3 i n.) strona powodowa wskazała, że na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej VIII Wydział Gospodarczy dokonano zabezpieczeniami majątku spółki w związku ze złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości poprzez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego w osobie M. A., obecnego syndyka masy upadłości strony powodowej. O fakcie tym niezwłocznie poinformowano prezesa spółki (...) sp. z o.o. P. J., którego na zajmowanym stanowisku w dniu 28.06.2013 r. zmienił T. G. (1). Następnie w dniu 04.09.2013 r. ogłoszono upadłość strony powodowej. Strona powodowa wskazała, że niezwłocznie postanowieniu tymczasowego nadzorcy sądowego osoby działające w imieniu spółki zaczęły podejmować działania mające na celu ukrycie bądź wyzbycie całego jej majątku. Z magazynów wywieziono wszystkie znajdujące się w nich ruchomości, w tym wyposażenie biur, dokonano sprzedaży znajdującego się w magazynach towaru, zawarto umowę cesji przysługujących spółce wierzytelności, dokonano zbycia samochodów osobowych i dostawczych stanowiących własność spółki i ważny element prowadzonego przez nią przedsiębiorstwa. Na żadną z tych czynności spółka nie uzyskała zgody nadzorcy, co przy uwzględnieniu faktu, że stanowiły one czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu w świetle art., 76 w zw. z art. 38 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze skutkuje ich nieważnością. W

trakcie prowadzonych czynności ustalono, że majątek został zbyty na rzecz K. L. w dniu 10.07.2013 r. a na konto przedsiębiorstwa nie wpłynęła żadna kwota. Wobec faktu, iż K. L. nie posiada żadnego skutecznego względem strony powodowej uprawnienia do posiadania rzeczy stanowiących jej własność, winien je wydać.

Pozwany K. L. w odpowiedzi na pozew (k. 234 i n.) wniósł o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu owego stanowiska pozwany zarzucił w pierwszej kolejności, że przedmioty, których wydania domaga się strona powodowa zakupił od spółki (...), co potwierdzają dołączone do pozwu faktury. W chwili obecnej nie jest w ich posiadaniu albowiem sprzedał je. Nadto pozwany wskazał, że czynności prawne, których dokonanie potwierdzają złożone do pozwu faktury nie przekraczają zakresu zwykłego zarządu a tym samym dla ich ważności nie była konieczna zgoda nadzorcy tymczasowego. W ocenie pozwanego miernikiem służącym ocenie czy wspomniane czynności mieszczą się w zakresie zwykłego zarządu czy też nie decyduje wartość transakcji dokonanych przez spółkę (...) w okresie poprzedzającym zawarcie umów z pozwanym. Zaprzeczył także, ażeby czynności te miały na celu próbę ukrycia majątku spółki i tym samym uniemożliwienie włączenia go do masy upadłości. Pozwany zarzucił także, że syndyk nie przedstawił spisu inwentarza majątku upadłego. Zakwestionował także prawidłowość czynności podjętych przez syndyka w toku postępowania upadłościowego, w szczególności w zakresie zajęcia dwóch samochodów – M. (...) oraz P. (...).

W związku z treścią odpowiedzi na pozew strona powodowa w piśmie z dnia 27.02.2014 r. (k. 278 i n) zmodyfikowała żądanie pozwu w ten sposób, że w wypadku nieuwzględnienia przez Sąd roszczenia o wydanie, wnosi o zasądzenie od pozwanego kwoty 159 432,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu tego pisma a w wypadku częściowego nieuwzględnienia powództwa o wydanie rzeczy wnosi o zasądzenie na jej rzecz kwoty odpowiadającej wartości rzeczy, co do których powództwo zostanie oddalone.

Strona powodowa podtrzymała swoje stanowisko zawarte w pozwie, wskazując, że działania podjęte przez władze spółki od czerwca do września 2013 r. miały na celu wyprowadzenie majątku ze spółki. W czerwcu 2013 r. w skład majątku spółki wchodziły zapasy magazynowe o wartości 593 000 zł, kilka samochodów dostawczych, wózki widłowe, wyposażenie biurowe oraz wierzytelności o wartości 300 000 zł. Po ogłoszeniu upadłości (wrzesień 2013 r.) okazało się, że zarówno kasa jak i magazyny spółki są puste. Dopiero wejście w posiadanie niekompletnej dokumentacji pozwoliło syndykowi na ustalenie losów majątku spółki (...). W ocenie strony powodowej mało prawdopodobnym jest aby powstanie w lipcu 2013 r. spółki (...) założonej i kierowanej przez pozwanego nie było wynikiem wcześniejszych uzgodnień pomiędzy pozwanym a ówczesnym prezesem zarządu spółki D.. Okoliczność tą uprawdopodobnia także fakt, że pracownicy spółki (...) z dniem 01.08.2013 r. zostali bezterminowo oddelegowani do pracy na rzecz spółki (...). Strona pozwana zakwestionowała także zasadność i przydatność przyjętej przez pozwanego metody ustalenia, czy dokonane przez niego czynności prawnej przekraczają zakres zwykłego zarządu. W ocenie strony pozwanej to zespół cech danej czynności w aspekcie okoliczności, w jakiej została podjęta decyduje o tej kwalifikacji. Nie można oprzeć się jedynie na prostym porównaniu wartości nabytych przedmiotów do wysokości obrotów spółki w okresie ich dokonania, szczególnie w kontekście okoliczności rozpoznawanej sprawy, w której do lipca 2013 r. spółka prowadziła normalną działalność zaś wraz z dokonaniem zakwestionowanych czynności zaprzestała prowadzenia działalności a nabyte przez pozwanego ruchomości stanowiły majątek trwały spółki niezbędny do jej funkcjonowania.

W piśmie procesowym z dnia 24.03.2014 r. pozwany w odpowiedzi na modyfikację pozwu pottrzymał swojej stanowisko w sprawie.

W piśmie procesowym z dnia 22.05.2014 r. pozwany zarzucił ponadto, iż strona powodowa nie ma interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa. Dokonując szerokiej wykładni celowościowej i funkcjonalnej przepisu art. 76 ust. 3 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, pozwany wskazał, że powołany przepis sam w sobie nie reguluje skutków prawnych dokonania czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu bez zgody tymczasowego nadzorcy sądowego. Pozwany wskazał, że to od konkretnych okoliczności będzie zależało, czy potwierdzenie dokonania takiej czynności należy w interesie majątkowym wierzycieli tak więc to interes wierzycieli poszukujących ochrony prawnej w toczącym się postępowaniu upadłościowym będzie determinował interes syndyka w wytoczeniu powództwa

ukierunkowanego na odzyskanie roztrwonionego majątku. W toku niniejszego postępowania syndyk winien więc wykazać istnienie takiego interesu, przy czym winien on korelować z pokrzywdzeniem wierzycieli. Co więcej ewentualne pokrzywdzenie wierzyciel musi pozostawać w związku z działaniem pozwanego nie zaś być efektem nieudolności organu w przejmowaniu masy upadłościowej. Pozwany zapłacił za zakupione towary. Nie może więc ponosić odpowiedzialności za to, że nadzorca sądowy jako profesjonalista w zakresie zabezpieczenie majątku upadłego nie objął środków pieniężnych, które powinny stanowić stan kasy. Pozwany zarzucił także, że w przypadku dokonania czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu bez zgody nadzorcy sądowego nie pociąga za sobą nieważności tej czynności a jedynie jej bezskuteczność wobec masy upadłości. Kontrahent upadłego musi nadto wiedzieć, że dokonał czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu i że nadzorca sądowy nie udzielił na nią zgody. Żadnej w tych okoliczności strona powoda w toku procesu nie udowodniła. Pozwany wskazał także, że w toku swych czynności nadzorca sądowy nie przedstawił zarządowi spółki D. żadnych ram właściwego wykonania czynności zwykłego zarządu, pozostawiając dłużnikowi w zasadzie pełną swobodę. W tych okolicznościach dłużnik sprawował zarząd majątkiem w granicach swych uprawnień, gdyż taka kompetencja nie została mu odebrana ani była w żaden sposób wyraźnie kształtowana tym bardziej, że w ramach czynności sprawowania zarządu dłużnik może dokonywać zarówno czynności zwykłego zarządu jak i przekraczające zwykły zarząd. Pozwany argumentuje następnie, że w przeddzień ogłoszenia upadłości sytuacja w dniu ustanowienia nadzorcy sądowego była kryzysowa. W tych okolicznościach można spodziewać się, że dłużnik będzie dokonywał czynności, nawet przekraczających zarząd zwykły w celu pozyskania środków pieniężnych na zaspokojenie wierzycieli. Czynności te nie powinny być jednak uznane za bezskuteczne, jeżeli majątek dłużnika nie dozna uszczerbku iż zachowana zostanie jego funkcja gwarancyjna. W tych bowiem okolicznościach nie jest zagrożony interes prawny wierzycieli. Powód nie wykazał zaś żadnego uszczerbku ani braku ekwiwalentności świadczeń skoro pozwany zapłacił za zakupione towary. Celem postępowania upadłościowego nie jest likwidacja podmiotu gospodarczego lecz zaspokojenie jego wierzycieli. Przyjmując za punkt wyjścia przytoczone przez pozwanego dane dotyczące wysokości możliwych do uzyskania przychodów – rząd kilkuset tysięcy miesięcznie – należy przyjąć, że interesie wierzycieli było dalsze funkcjonowanie firmy. Rolą syndyka jest natomiast w pierwszej kolejności wejście w posiadane środków pieniężnych upadłego znajdujących się w jego władaniu, inaczej masa upadłości może się zdarzyć, że masa upadłości będzie podwójnie wzbogacona. Środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży aktywów obrotowych i trwałych przeznaczone zostały w granicach zarządu na działalność przedsiębiorstwa i na zobowiązania osób trzecich, w tym należności pracownicze. Nie do przyjęcia jest także sugerowany przez stronę powodową zamiar wyprowadzenia majątku ze spółki jakoby towarzyszący zawarciu przez pozwanego umów ze spółką (...). Co więcej, szereg czynności podejmowanych w tym okresie przez prezesa zarządu T. G. (2) miało na celu pozyskanie środków pieniężnych na spłatę zobowiązań. Temu celowi służyła sprzedaż wierzytelności czy też pertraktacje z (...) D. Z. K., które doprowadziły do zrzeczenia się prawa dochodzenia należności wobec spółki (...). Pozwany wskazał w końcu, że strona powodowa nie udowodniła negatywnych skutków w majątku upadłego w wyniku czynności prawnych sprzedaży dokonanych z pozwanym, co znajduje odzwierciedlenie w bilansie zamknięcia oraz bilansie otwarcia ksiąg rachunkowych upadłego na dzień ogłoszenia upadłości.

Pismem procesowym z dnia 14.07.2014 r. strona powodowa cofnęła swoje żądanie ewentualne w zakresie kwoty 22 943,10 zł wskazując, że w toku postępowania upadłościowego zostały zbyte dwa pojazdy nabyte przez pozwanego od spółki (...) oraz P. (...).

Nadto w uzasadnieniu strona powodowa, w uzupełnieniu uzasadnienia pozwu wskazała, że umowy zawarte przez spółkę (...) z K. L. należy uznać za pozorne. W rzeczywistości ukrywały czynność darowizny.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka (...) sp. z o.o. we W. zajmowała się hurtowym i detalicznym handlem karmą dla zwierząt. W celu prowadzenia swojej działalności spółka wynajmowała lokale w miejscowości P., zatrudniała kilkanaście osób w tym kierowców, magazynierów, kasjerów. W spółce funkcjonował także dział obsługi klienta. Spółka miała zgromadzone zapasy magazynowe o znacznej wartości. Posiadała majątek trwały m.in. w postaci regałów magazynowych, wózków widłowych (co najmniej 2 sztuki), trzy samochody marki M. (...), M. (...) oraz P. (...) a nadto sprzęt komputerowy, wyposażenie biura oraz maszynę czyszczącą. Spółka prowadziła zarówno działalność w zakresie sprzedaży hurtowej

jak i detalicznej. Kupujący odbierał towar bezpośrednio w hurtowni lub, w zależności od umowy, był on dostarczany przez spółkę na miejsce zamówienia. Sprzedaż w spółce była dokumentowana i odbywała się według ustalonych zasad na podstawie określonych dokumentów. Część długotrwałych kontrahentów spółki miała możliwość korzystać z odroczonej płatności za zakupiony towar. Nowi klienci, którzy nabywali towar na miejscu, najpierw dokonywali zapłaty a następnie na podstawie faktury zaopatrzonej informacją o zapłacie należności pracownicy magazynu wydawali zakupiony towar.

(dowód: zeznania świadka E. B. – k. 614;

świadka F. K. – k. 6120;

świadka E. S. – k. 621;

świadka P. K. – k. 482;

świadka R. J. – k. 496;

świadka T. S. – k. 496;

świadka S. T. – k. 496;

świadka A. M. – k. 675;

świadka D. G. – k. 675;

świadka T. G. – k. 621)

W związku z trudną sytuacją spółki i znacznym jej zadłużeniem Spółka (...) sp. z o.o. we W. złożyła w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Fabrycznej wniosek o ogłoszenie upadłości.

Postanowieniem z dnia 26.06.2013 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Fabrycznej we Wrocławiu VIII Wydział Gospodarczy ds. upadłościowych i naprawczych postanowił zabezpieczyć majątek dłużnika (...) sp.z o.o. we W. przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy w osobie M. A..

Uchwałą z dnia (...) r. Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...) sp. z o.o. we W. podjęło uchwałę nr (...), mocą której powołano do pełnienia funkcji prezesa zarządu T. G. (1). W tym samym dniu nabył on również 45 udziałów w spółce. T. G. (1) wiedział o ustanowieniu nadzorcy sądowego, który kilkakrotnie był na terenie firmy a także kontaktował się także telefonicznie z jej prezesem, prosząc o przygotowanie dokumentacji. Sprawująca obowiązki nadzorcy sądowego M. A. nie informowała T. G. (2) o jakichkolwiek ograniczeniach związanych z prowadzeniem firmy. Nie wydawała także żadnych zakazów odnośnie sprzedaży towarów czy majątku trwałego firmy. Nowy prezes firmy (...) złożył pismo z dnia 01.07.2013 r. o cofnięciu wniosku o ogłoszenie upadłości. W. postępowania upadłościowego w dniu 31.07.2013 r. T. G. (1) złożył także projekt restrukturyzacji przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. we W. datowany na dzień 26.07.201. W planie tym w zakresie dystrybucji na terenie D. zakładano obsługę dwóch przedstawicieli handlowych oraz dwa środki transportu średniotonażowego wraz z kierowcą. Samochody miały być wynajmowane. T. G. (1) nie zapoznał nadzorcy sądowego z treścią wspomnianego projektu.

Postanowieniem z dnia 04.09.2013 r. . Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Fabrycznej we Wrocławiu VIII Wydział Gospodarczy ds. upadłościowych i naprawczych postanowił ogłosić upadłość (...) sp. z o.o. we W. obejmującą likwidację majątku dłużnika, wyznaczając syndyka masy upadłości w osobie M. A..

Spółka (...) prowadziła swoją działalność w P. do 31.07.2013 r. W związku z wcześniejszym wypowiedzeniem jej umowy najmu zajmowanych pomieszczeń opróżniła je i zaprzestała prowadzenia działalności.

W toku postępowania upadłościowego syndyk uzyskała informację, że majątek spółki (...) zabrali jej pracownicy i że został on wywieziony do magazynów mieszczących się przy ul. (...) we W.. Na mocy postanowienia z dnia 17.09.2013 r. sędzia komisarza w Sadzie Rejonowym dla Wrocławia- Fabrycznej, Wydział VIII Gospodarczy dla spraw upadłościowych nakazała komornikowi sądowemu przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu P. P. wprowadzenie syndyka masy upadłości (...) sp. z o.o. we W. w posiadanie majątku upadłego znajdującego się w lokalach położonych we W. przy ul. (...). W następstwie dokonanych czynności syndyk wszedł w posiadanie dwóch samochodów - marki P. (...) oraz M. (...), które zostały następnie zbyte w dniu 25.04.2014 za łączną kwotę 22 943,10 zł.

W dniu 02.12.2013 r. syndyk złożyła do Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej m.in. spis inwentarza masy upadłości, z którego wynika, że na datę jego sporządzenia do masy upadłości wchodzi samochód osobowy marki P. (...) oraz M. (...).

(dowód: - postanowienie z dnia 26.06.2013 r. – k. 21;

- postanowienie z dnia 04.09.2013 r. – k. 22;

- spis inwentarza – k. 753;

- faktury – pismo syndyka z dnia 08.08.2013 r. – k. 739;

- postanowienie z dnia 04.09.2013 r. – k. 741;

- przesłuchanie syndyka M. A. – k. 794;

- projekt restrukturyzacji – k. – 342;

- zeznania świadka E. B. – k. 614;

świadka F. K. – k. 6120;

świadka E. S. – k. 621;

świadka P. K. – k. 482;

świadka R. J. – k. 496;

świadka T. S. – k. 496;

świadka S. T. – k. 496;

świadka A. M. – k. 675;

świadka D. G. – k. 675;

świadka T. G. – k. 621)

W dniu 19.08.2013 r. T. G. (1) sprzedał posiadane przez siebie udziały w spółce (...) sp. z o.o. we W. stanowiące 100 udziałów spółce (...) sp. z o.o. w W. za kwotę 500 zł. W tym samym dniu sporządzono protokół zdawczo – odbiorczy, z treści którego wynika, że przekazujący – T. G. (1) przekazał przejmującemu – B. D. stan kasy w gotówce w wysokości 581 000 zł.

(dowód: uchwała nr 11 z dnia 28.06.2013 r. – k. 28)

umowa z dnia 28.06.2013 r. – k. 413

protokół przekazania – k . 520;

umowa z dnia 19.08.2013 r. – k. 660;

projekt restrukturyzacji – k. 652 - 659)

K. L. był klientem spółki (...) sp. z o.o. Należał go kategorii tzw. nowych klientów, którzy za zakupiony towar płacili gotówką. Nosił się on z zamiarem otworzenia własnej działalności gospodarczej. Początkowo jej przedmiotem miały być m.in. usługi transportowe. W dniu 10.07.2013 r. K. L. nabył od spółki (...) sp. z o.o. we W.:

- regał magazynowy za cenę 11 382,10 zł;
- maszynę czyszczącą za cenę 1 951,22 zł;
- wózek widłowy (...) 114 J. za cenę 30 400 zł;
- wózek widłowy (...) 110 J. za cenę 6 400 zł;
- samochód M. (...), (...) za cenę 40 000 zł;
- samochód M. (...), (...) za cenę 11 447,15 zł;
- samochód M. (...), (...) za cenę 18 146,10 zł;
- samochód M. (...), (...) za cenę 25 430,66 zł;
- samochód P. (...) za cenę 13 985,589 zł.

Za zakupione towary zapłacił gotówką w kasie spółki.

(dowód: zeznania świadków: zeznania świadka E. B. – k. 614;

świadka F. K. – k. 6120;

świadka E. S. – k. 621;

świadka T. G. – k. 621;

faktury – k. 29 - 38)

W dniu 12.07.2013 r. w krajowym rejestrze Sądowym zarejestrowano spółką (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T.. Jedyńm jej wspólnikiem spółki został K. L., posiadający 100 udziałów o łącznej wysokości 5 000 zł. W tym też okresie czasu K. L. postanowił, że przedmiotem działalności firmy (...) będzie handel karmą dla zwierząt domowych. Nazwa nowej spółki miała nawiązywać do znanej na (...) spółki (...). W dniu 23 – 26.07.2013 r. r. spółka (...) sp. z o.o. zakupiła od spółki (...) towar o łącznej wartości ponad 700 000 zł

W dniu 01.08.2013 r. pomiędzy spółką (...) sp. z o.o. we W. a spółka (...) sp. z o.o. w T. została zawarta umowa świadczenia usług, na podstawie której, pracownicy spółki (...) zapewnili spółce (...) obsługę handlową, kadrową, sekretarską i logistyczną. Do dnia dzisiejszego cześć pracowników pracuje w spółce (...).

(dowód: pisma z dnia 01.08.2013 r. – k. 417;

odpis KRS – k. 406 – 411;

faktury – k. 326 – 397;

zeznania świadka E. B. – k. 614;

świadka F. K. – k. 6120;

świadka E. S. – k. 621;

świadka P. K. – k. 482;

świadka R. J. – k. 496;

świadka T. S. – k. 496;

świadka S. T. – k. 496;

świadka A. M. – k. 675;

świadka D. G. – k. 675;

świadka T. G. – k. 621;

przesłuchanie pozwanego – k. 796)

W dniu 10.09.2013 r. K. L. zawarł ze spółką (...) sp. z o.o. we W. umowę sprzedaży samochodu marki P. (...) za kwotę 13 500 zł zaś w dniu 09.08.2013 r. umowę sprzedaży samochodu marki - samochodów M. (...), (...) za cenę 18 146,10 zł, M. (...), (...) za cenę 11 447,15 zł, M. (...), (...) za kwotę 40 000,01 zł i samochodu M. (...) za kwotę 24 900 zł

(dowód: faktury – k. 29 – 38;

umowa z dnia 10.09.2013 r. – k . 265,

faktura z dnia 09.08.2013 r. – k. 269, 274, 611 i 610, 808;

dowody zapłaty – k. 266, 270 i 275)

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadza się do przesądzenia kwestii, czy umowa z dnia 10.07.2013 r. zawarta pomiędzy K. L. a (...) sp. z o.o. we W., przedmiotem której była sprzedaż środków trwałych spółki w postaci regału magazynowego, maszyny czyszczącej, wózka widłowego (...) J., wózka widłowego (...)J., samochodów M. (...), (...), M. (...), (...), M. (...), (...), M. (...), (...) i P. (...) stanowiła czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu, a zatem, czy do jej skuteczności niezbędna była zgoda nadzorcy sądowego. W ocenie strony powodowej z uwagi na przedmiot działalności spółki (...) zbycie środków trwałych służących do prowadzenia tej działalności stanowi taką czynność. Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa wskazywał, że ocena taka winna uwzględniać wysokość zysków i obrotów, jakie uzyskiwała spółka (...) w okresie zawarcia spornych umów. Wskazał także, że przepis art. 76 prawa upadłościowego winien przy wykładni celowościowej uwzględniać fakt, iż na skutek zawartych umów spółka – jej wierzyciele - nie zostali pokrzywdzeni albowiem w zamian za zakupiony towar do spółki wpłynęła suma pieniężna stanowiąca jego równowartość i niekorzystne konsekwencja zaniechania przez syndyka podjęcia prób odzyskania tych pieniędzy nie mogą obciążać pozwanego.

Zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.) w postępowaniu upadłościowym z możliwością zawarcia układu zarząd mieniem wchodzącym w skład masy upadłości sprawuje upadły pod nadzorem nadzorcy sądowego, chyba że sąd ustanowił zarządcę. Sąd ustanawia zarządcę, jeżeli upadły nie daje rękojmi należytego sprawowania zarządu. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, upadły

sprawujący zarząd własny jest uprawniony do dokonywania czynności zwykłego zarządu. Na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu jest wymagana zgoda nadzorca sądowego, chyba że ustawa przewiduje zgodę rady wierzycieli (ust. 3).

W polskim ustawodawstwie nie określono ustawowo pojęć zarządu, zwykłego zarządu czy też czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu. Pojęcia te były przedmiotem licznych interpretacji zarówno judykatury jak i przedstawicieli doktryny. Należy przyjąć, że termin „zarząd” obejmuje wszelkie czynności dotyczące zarządzanego mienia, zarówno faktyczne jak i prawne, jak i również procesowe. Przyjmuje się przy tym, że czynnościami zwykłego zarządu są czynności zmierzające do utrzymania majątku zarządzanego w dotychczasowym stanie. Są to czynności związane z normalną eksploatacją i normalnym pobieraniem pożytków. W ramach prowadzenia działalności gospodarczej za czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu należy uznać taką, której się nie dokonuje w prawidłowym toku działalności przedsiębiorstwa. Czynnością zwykłego zarządu będzie natomiast sprzedaż towarów lub ich zakup, których zazwyczaj dokonuje się w przedsiębiorstwie, wypłata należności pracownikom, ubezpieczenia towarów, uiszczanie czynszu za wynajem lokalu itp. (por. Prawo upadłościowe i naprawcze, Stanisław Gurgul, C.H. BECK, Warszawa 2013, s. 186 i n.). Nie jest jednak możliwe przyjęcie a priori katalogu czynności mieszczących się w granicach zwykłego zarządu czy też zarząd ten przekraczających. Zarówno doktryna jak i judykatura zgodne są co do założenia, że o tym, do której kategorii dana czynność powinna być zakwalifikowana, należy rozstrzygać w uwzględnieniem okoliczności rozpatrywanej sprawy.

Zakwestionowane przez syndyka umowy zawarła spółka prawa handlowego, przedmiotem działalności której był przede wszystkim handel karmą dla zwierząt. Firma prowadziła sprzedaż zarówno detaliczną jak i hurtową. Zakupiony towar składowała go w wyposażonych w regały magazynach. Towar można było zakupić w miejscu prowadzenia działalności spółki (P.) lub też był on dowożony do klienta. Do obsługi załadowania i rozładowania towarów służyły wózki widłowe. Nadto spółka była właścicielem samochodów dostawczych. Miała zorganizowany dział obsługi klienta i kasę. Spółka była z informatyzowana. Czynności księgowe wykonywała na zlecenie spółki firma zewnętrzna. W okresie poprzedzającym sprzedaż spornych ruchomości spółka osiągała miesięczne obroty. Słuchany w charakterze świadka T. G. (1), poprzedni prezes zarządu, nie był w stanie przypomnieć sobie, czy wskazana przez niego kwota kilkuset tysięcy dotyczyła obrotów w skali miesiąca, czy też kilku miesięcy i ilu. Jednocześnie zadłużenie spółki, według twierdzeń T. G. (2) było znacznie wyższe od wiadomej mu kwoty 1 500 000 zł. Sprzedaż środków trwałych spółki miała miejsce w dniu 10.07.2013 r. Spółka prowadziła swoją działalność do końca lipca 2014 r. zakończyła ją wraz z opuszczeniem zajmowanych pomieszczeń w P..

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd uznał, że sprzedaż środków trwałych spółki w postaci regału magazynowego, maszyny czyszczącej, wózka widłowego(...) J., wózka widłowego (...)J., samochodów M. (...), (...), N. – B. Sprinter, (...), M. (...), (...), M. (...), (...) i P. (...) stanowiła czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu. Strona pozwana wniosła o zobowiązanie syndyka do przedstawienia dokumentacji finansowej, na podstawie której chciała wykazać, że wobec wysokości osiągniętych przez spółkę obrotów, sprzedaż ruchomości o łącznej wartości ok. 160 000 zł stanowi czynność zwykłego zarządu. Sąd oddalił wspomniany wniosek albowiem uznał, że w rozpoznawanej sprawie o charakterze dokonanych czynności nie może rozstrzygać proste porównanie wspomnianych wartości lecz należy uwzględnić rodzaj sprzedanych ruchomości, ich znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej spółki (...), rzeczywiste zadłużenie spółki a także całokształt okoliczności towarzyszących zawarciu wspomnianej umowy, w szczególności powstanie nowego podmiotu, spółki (...) o tożsamym profilu działalności, która w niedługim czasie (23 – 26.07.2013 r.) zakupiła od spółki (...) pozostałe zapasy magazynowe o wartości 700 000 zł i na którą przeniesiono własność zakupionych przez pozwanego ruchomości. Jak już wspomniano, przedmiotem działalności spółki (...) był handel karmą dla zwierząt. Spółka miała zorganizowane zaplecze magazynowe, sprzęt do załadunku i rozładunku towarów, środki transportu oraz wyposażenie biura – działu obsługi klienta i kasy. Czynność polegająca na wyzbyciu się majątku trwałego, bez którego spółka nie mogła fizycznie prowadzić dalszej działalności gospodarczej, nie może zostać uznana za normalną działalność spółki. Strona pozwana wskazywała, co prawda, że działania te były następstwem wprowadzenia w życie programu restrukturyzacyjnego spółki, jednakże, w ocenie Sądu, okoliczność ta nie została udowodniona. Obowiązek w tym zakresie spoczywał, zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. na stronie pozwanej.

Wskazać należy, że dokument, na jaki powołuje się strona pozwana – projekt restrukturyzacyjny - nosi datę 26.07.2013 r. a został on złożony jako załącznik do protokołu rozprawy z dnia 31.07.2013 r. Tymczasem zakwestionowane umowy zostały zawarte wcześniej – w dniu 10.07.2013 r. Oczywiście Sąd nie kwestionuje okoliczności, że ogólne założenia procesu restrukturyzacji mogły powstać wcześniej niż sam projekt. Niewątpliwie jednak, wdrożenie takiego projektu, jako czynności w sposób oczywisty przekraczającej zakres zwykłego zarządu, musiało uzyskać zgodę nadzorcy sądowego. Jak wynika z treści zeznań świadka T. G. (2), nie informował on wcześniej nadzorcy sądowego o projekcie restrukturyzacji złożonym w sądzie.

Okolicznością, którą także Sąd wziął pod uwagę przy ocenie charakteru dokonanych czynności prawnych, było nabycie w dniach 23 – 26.07.2013 r. przez założoną przez K. L., będącego jej jedynym udziałowcem oraz prezesem, spółkę (...) sp. z o.o. w T. pozostałych zapasów magazynowych spółki (...) o wartości 700 000 zł. Po sprzedaży zapasów spółka (...) zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie handlu. W tych okolicznościach Sąd przyjął, że sprzedaż środków trwałych spółki (...) nie zmierzała i nie spowodowała usprawnienia i obniżenia kosztów jej działalności a doprowadziła do jej zaprzestania, czego potwierdzeniem jest sprzedaż zapasów magazynowych. Okoliczność zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej w krótkim terminie po sprzedaży zakwestionowanych ruchomości w sposób bezpośredni wpływa na uznanie zakwestionowanych umów za czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu bez oceny stosunku wartości sprzedanych środków trwałych do wysokości uzyskiwanych obrotów. Przypomnieć także należy, że w chwili zawarcia umowy z dnia 10.07.2013 r. spółka (...) miała zadłużenie, według twierdzeń ówczesnego prezesa T. G. (2) rzędu 1 500 000 zł, ostatecznie znacznie wyższego.

Skutkiem zawarcia umowy stanowiącej czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu bez zgody nadzorcy sądowego jest jej bezskuteczność zawieszona. Wyraża się ona w tymczasowym wstrzymaniu skutków dokonanej czynności prawnej do momentu określonego zdarzenia, w rozpoznawanej sprawie - wyrażenia zgody nadzorcy sądowego na dokonanie czynności, (odmiennie niż w art. 77 ust. 1 prawa upadłościowego przewidującego sankcję nieważności), co oznacza, że czynność ta nie wywołuje skutków w postaci przeniesienia prawa własności do czasu wyrażenia tej zgody. Prawo upadłościowe i naprawcze reguluje wprost kwestię związaną z bezskutecznością czynności prawnych upadłego. Przepis art. 127 ust. 1 prawa upadłościowego (...) stanowi, że bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej. Z kolei zgodnie z art. 128 prawa upadłościowego (...) czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego, będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej współnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami, jak również ze spółkami powiązanymi, ich współnikami, reprezentantami lub małżonkami tych osób (ust.2) oraz do czynności upadłego będącego spółką, których dokonał z inną spółką, jeżeli jedna z nich była spółką dominującą (ust. 3). Bezskuteczność, o której mowa we wspomnianych uregulowaniach występuje z mocy samego prawa, jako skutek ogłoszenia upadłości, a więc bez potrzeby jej zaskarżenia i ewentualny wyrok sądu stwierdzający tę bezskuteczność ma charakter deklaracyjny. Dalsze przepisy art. 129 i 130 prawa upadłościowego (...) regulują kwestie związane z zaskarżeniem czynności upadłego i możliwość uznania ich przez sędziego – komisarza za bezskuteczne. Wyrok w tych okolicznościach jest konstytutywny. Nadto przepis art. 131 prawa upadłościowego (...) w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130 do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów art. 132-134 oraz przepisów Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Kodeks cywilny nie przewiduje natomiast bezskuteczności czynności prawnych ex lege. Zgodnie z art. 531 § 1 k.c. czynności dłużnika wierzyciel może zaskarżyć skargą pauliańską i wówczas wyrok ma charakter konstytutywny. Legitymacja do zaskarżenia czynności prawnej skargą pauliańską przysługuje każdemu wierzycielowi, natomiast z roszczeniem na podstawie prawa upadłościowego i naprawczego może wystąpić tylko syndyk, nadzorca sądowy lub zarządca, bowiem legitymacja procesowa poszczególnych wierzycieli jest w zasadzie

wyłączona (art. 132 i 133 p.u.n.). Poza tym ochrona masy upadłości przed czynnościami dłużnika, w przeciwieństwie do uregulowań w kodeksie cywilnym, nie jest zależna od wykazania, że czynność dłużnika miała na celu pokrzywdzenie wierzycieli. W art. 131 p.u.n. została ustanowiona zasada tylko subsydiarnego stosowania przepisów art. 527-534 k.c. w postępowaniu upadłościowym i naprawczym. Nie chodzi tu więc o relację *lex specialis - lex generalis*, lecz o komplementarność przepisów o skardze pauliańskiej. W takim więc zakresie, w jakim stan faktyczny sprawy unormowany jest w przepisach prawa upadłościowego i naprawczego, nie stosuje się przepisów art. 527-534 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, LEX nr 1131119). W ocenie Sądu powyższe zasady należy stosować także w sytuacji, gdy czynność prawna przekraczająca zakres zwykłego zarządu jest bezskuteczna z mocy samego prawa wobec braku zgody nadzorcy sądowego na jej dokonanie. Brak takiej zgody w rozpoznawanej sprawie jest bezsporny. Z tych też powodów co do zasady pozwany nie może skutecznie powoływać się na okoliczność, że na skutek dokonanej czynności nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli (masy upadłości). Aby w ogóle można było mówić o pokrzywdzeniu, czy też braku takiego pokrzywdzenia, czynność prawna musi w chwili jej dokonania być skuteczna, pociągając za sobą wynikające z niej skutki (tu przeniesienie prawa własności) i dopiero konstytutywne orzeczenie sądu orzekające o jej bezskuteczności, musi uwzględnić jako jedną z przesłanek istniejące pokrzywdzenie. W przypadku bezskuteczności czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu dokonanej bez zgody nadzorcy sądowego nie dochodzi do skutku w postaci przeniesienia własności – ani ruchomości ani wartości pieniężnej. W tej sytuacji wyłączona jest możliwość oceny pokrzywdzenia wierzycieli (masy upadłości) skoro czynność prawna nie wywołała skutków i z majątku upadłego nie wyszło prawo własności przedmiotów objętych treścią umowy. Z tych samych względów, w ocenie Sądu nie zasługuje na aprobatę wyrażony w doktrynie pogląd, że czynność prawna przekraczająca zakres zwykłego zarządu dokonana bez zgody nadzorcy sądowego jest bezskuteczna wobec wierzycieli, jeżeli osoba, z którą upadły dokonał czynności wiedziała, że czynność przekracza granice zwykłego zarządu oraz że nadzorca sądowy nie udzielił na nią zgody, przy czym po stronie kontrahenta musi zachodzić pozytywna świadomość obu czynności powodujących bezskuteczność czynności prawnej i musi istnieć w chwili dokonania czynności. Nadto, w ocenie Sądu, trudno zgodzić się z interpretacją przepisu art. 76 prawa upadłościowego, w ramach której warunkuje się uznanie danej czynności za bezskuteczną od przesłanek niewyrażonych wprost przez ustawodawcę a nadto bardziej rygorystycznych niż przewidziane przez przepisy Kodeksu cywilnego regulującego skargę paulińską w art. 527 k.c. Przesłanki bezskuteczności czynności prawnej o której mowa w art., 76 prawa upadłościowego (...) są dwie – dokonana czynność przekracza zakres zwykłego zarządu oraz brak zgody na dokonanie tej czynności przez nadzorcę sądowego. Bez znaczenia dla dokonanej oceny pozostaje fakt, że nadzorca sądowy nie wprowadził w firmie jasnych reguł w zakresie handlu. To prezes zarządu spółki, nad działalnością której ustanowiono nadzór sądowy winien konsultować swoje działania z nadzorcą. W przypadku jakiegokolwiek wątpliwości co do zakresu podejmowanych czynności winien liczyć się z możliwością odmowy wyrażenia zgody na tę czynność przez nadzorcę. Jak wynika z zeznań T. G. (2) nie konsultował zamiaru zawarcia zakwestionowanych umów. Nie informował nadzorcy także o treści planu restrukturyzacyjnego, którego ewentualne wprowadzenia w życie z całą pewnością nie stanowi działania w zakresie zwykłego zarządu.

Reasumując – czynność prawna w postaci umowy sprzedaży środków trwałych spółki zawarta w dniu 10.07.2013 r jest bezskuteczna. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest uznanie, że pierwotne żądanie pozwu o wydanie ruchomości zasługiwałoby na uwzględnienie gdyby nie okoliczność podniesiona przez pozwanego, że nie jest już w ich posiadaniu. W tych okolicznościach, Sąd oddalił powództwo o wydanie albowiem jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, pozwany sprzedał część ruchomości spółce (...) za kwoty wynikające w przedłożonych do akt faktur. W takiej sytuacji, w ocenie Sądu, roszczenie ewentualne zgłoszone przez stronę powodową – o zapłatę winno być rozpatrywane przez pryzmat art. 405 k.c. stanowiącego, że kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

W toku procesu, w związku ze sprzedażą przez syndyka dwóch pojazdów nabytego przez pozwanego od spółki (...) oraz P. (...), strona powodowa cofnęła swoje żądanie ewentualne w zakresie kwoty 22 943,10 zł. W tym zakresie postępowanie umorzono na podstawie art. 355 k.p.c.

Ostatecznie więc Sąd ustalił wartość korzyści podlegającej zwrotowi w wysokości 113 616,58 zł, na które składa się kwota;

- 290 zł (wartość zestawu komputerowego ustalona na podstawie faktury z dnia 29.07.2013 r., k. 29);
- 11 382,10 zł (wartość regału magazynowego ustalona na podstawie faktury z dnia 10.07.2013 r. – k. 30)
- 1 951,22 zł (wartość maszyny czyszczącej ustalona na podstawie faktury z dnia 10.07.2013 r. – k. 31);
- 30 400 zł (wartość wózka widłowego (...) J. ustalona na podstawie faktury z dnia 10.07.2013 r. – k.32);
- 6 400 zł (wartość wózka widłowego (...) J. ustalona na podstawie faktury z dnia 10.07.2013 r. – k.33);
- 40 000,01 zł (wartość samochodu (...)na podstawie faktury (...).08.2013 r. – k. 808)
- 18 146,10 zł (wartość samochodu m. (...), (...) ustalona na podstawie faktury z dnia 09.08.2013 r. – k. 269 i dowodu zapłaty – k. 270)
- 11 447,15 zł (wartość samochodu m. (...), (...) ustalona na podstawie faktury z dnia 09.08.2013 r. – k. 274 i dowody zapłaty – k. 275).

Określone wyżej wartości nie były kwestionowane przez strony.

Wobec uznania zaskarżonych czynności za bezskuteczne, bezprzedmiotowe stało się rozstrzygnięcie zarzutu strony powodowej o pozorności zawartych umów. Na marginesie tylko należy wskazać, że biorąc pod uwagę fakt, iż pozwany zapłacił za nabyte ruchomości, trudno doszukiwać się ukrytej czynności w postaci umowy darowizny.

Należne stronie powodowej, na podstawie art. 481 k.c. roszczenie odsetkowe uwzględniono od dnia 27.01.2014 r. Roszczenie w tytule bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter wierzytelności nieterminowej. Zgodnie z art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, co w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nastąpiło w piśmie strony powodowej z dnia 27.01.2014 r.

Orzeczenie o kosztach wydano na podstawie art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia. Zasądzona na rzecz strony powodowej kwota 1507,54 zł to różnica pomiędzy należnościami obliczonymi procentowo od wysokości uwzględnionego roszczenia na rzecz strony powodowej – kwota 2 556 zł (3 600 zł x 71 %) oraz pozwanego – kwota 1048,93 zł (3 617 zł x 29 %).

Orzeczenie o kosztach zawarte w pkt. VI i VII wydano na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych sprawach cywilnych (Dz. U. 2010, Nr 90,poz. 594z późn. zm.), także przy uwzględnieniu procentowego udziału w wygranej/przegranej w sprawie.